

VĒSTURES AVOTI

ZIŅAS PAR NIKOLAJU KROPOTKINU ARHĪVA DOKUMENTOS

Kņazs Nikolajs Kropotkins 1907. gadā

Kņaza Nikolaja Kropotkina (1872–1937) vārds Latvijas vēsturē ir nesaraujami saistīts ar Siguldu, tās izveidošanos par pilsētu un tālāko attīstību, arī bobsleja kā iecienīta sporta veida izveidošanu Siguldā.¹ Galvenajos vilcienos vēsturniekiem ir zināma gan N. Kropotkina, gan viņa aristokrātiskās dzimtas līdzdalība Krievijas impērijas politiskajā dzīvē 19. gadsimta beigās un 20. gadsimta sākumā. N. Kropotkina ģimene uz Siguldu pārcēlās pēc tam, kad 1879. gada 9. februārī Harkovā uz ielas stūra nāvīgi tika ievainots viņa tēvs Harkovas gubernators Dmitrijs Kropotkins. Atentātu pret gubernatoru izdarīja teroristiskās organizācijas “Zemļa i voļa” dalībnieks Grigorijš Goldenbergs.² D. Kropotkins ticis apsūdzēts kā atbildīgais par vardarbīgu izturēšanos pret studentiem viņu nemieru laikā Harkovas universitātē un tikpat vardarbīgu izturēšanos pret politiešlodzītājiem Harkovas

cietumā. Ģimenei, protams, bija zināma D. Kropotkina brālēna Pjotra Kropotkina³ – viņu tēvi Aleksejs un Nikolajs bija brāļi – iesaistīšanās revolucionārajā kustībā. Pēc atentāta vismaz šī ģimenes daļa sarāva saites ar P. Kropotkinu, bet viņš ir iegājis vēsturē kā anarhisma kustības teorētisko nostādņu izveidotājs.

N. Kropotkins uzauga Siguldā, tāpat kā lielākā daļa aristokrātisko dzimtu pārstāvju viņš mācījās Pāžu korpusā Sanktpēterburgā. Dokumentu kopa, kas saglabājusies Latvijas Valsts vēstures arhīva (turpmāk: LVVA) 6989. – Baltijas pagaidu ģenerālgubernatora fondā, atspoguļo viņa dienesta gaitas 20. gadsimta sākumā, gan īsi pirms 1905. gada revolūcijas, gan tās gaitā un nedaudz pēc tās sākāves. Dokumenti tikuši sagatavoti Baltijas pagaidu ģenerālgubernatora kancelejā, virzot N. Kropotkinu pa karjeras kāpnēm – gan iesakot apbalvojumam, gan atrodot piemērotu amatu Krievijas impērijas birokrātiskajā valsts pārvaldes sistēmā. Šķiet, ka N. Kropotkinam ar savu darbu bija izdevies iemantot Baltijas pagaidu ģenerālgubernatora ģenerālmajora Aleksandra Mellera-Zakomeļska,⁴ kas bija pazīstams ar savu skarbo, principiālo dabu, atzinību un atbalstu. Kā zināms, militāro karjeru A. Mellers-Zakomeļskis sāka ar poļu sacelšanās apspiešanu 1863. gadā. Pirms iecelšanas amatā Baltijā 1906. gada oktobrī viņš īsā laikā atjaunoja kārtību Rietumsibīrijas dzelzceļa līnijā, bez tiesas un izmeklēšanas nogalinot vietējo revolucionāro komiteju pārstāvjus, tā iemantodams tautā iesauku Sibīrijas kārējs. Laikabiedri ir atzīmējuši A. Mellera-Zakomeļska neslēptu nepatiku pret Vidzemes gubernatoru Nikolaju Zvegincevu kā civilās varas pārstāvi. N. Kropotkina raksturojums un atzinība par centieniem sarežģītā situācijā – 1905. gada beigās un 1906. gada sākumā – risināt problēmas mierīgā, saprātīgā ceļā, kā arī nepārprotama uzslava par to, ka viņš zinājis latviešu valodu, neapšaubāmi bija arī A. Mellera-Zakomeļska viedoklis, kas atklāj pavisam neparastu viņa rakstura šķautni. Dokumenti stāsta par N. Kropotkina tālāko virzību dienestā, kas ne vienmēr bijusi gluda. Tie atklāj N. Kropotkina apdomīgo un reizē izlēmīgo rīcību soda ekspedīciju laikmetā 1906. gada sākumā, cenšoties izvairīties no represijām pret zemniekiem vismaz viņa pakļautībā esošajā iecirknī.

Dokumentu kopas sagatavošanas laikā ir kļuvis zināms, ka miris šīs ievērojamās dzimtas pēdējais pārstāvis – N. Kropotkina mazdēls Nikolajs Kropotkins (1924–2014), kurš par savu atdusas vietu ir izvēlējies Siguldu.

1. dokuments

Izziņa par N. Kropotkina dzīves un dienesta gaitām
LVVA, 6989-1-19, 63. lp., 63. lp. o. p.

Izziņa par Rīgas apriņķa zemnieku lietu komisāru pie Baltijas pagaidu ģenerālgubernatora kolēģijas asesoru imperatora galma ceremonijmeistaru kņazu Nikolaju Kropotkinu.

Kolēģijas asesors kņazs Kropotkins Vidzemes guberņas revolucionārās kustības laikā 1905. gadā, būdams zemnieku lietu komisāra amatā Rīgas apriņķī, ir daudz darījis, lai nomierinātu iedzīvotājus viņam uzticētajā iecirknī. Apbraukājot pagastus, viņš ar savu personīgo ietekmi, iemantojis zemnieku cieņu un mīlestību, sasniedzis to, ka viņa 1. iecirkņa nevienā no pagastiem amatpersonas labprātīgi neatteicās no saviem pienākumiem un tikai dažās vietās revolucionāri uz to piespieda ar spēku. 1905. gada decembra beigās un 1906. gada janvārī viņam izdevās līdz karaspēka atnākšanai piespiest nelikumīgi ievēlētās revolucionārās komitejas atteikties no patvarīgās valdīšanas un atjaunot pagastu varas orgānus.

Decembra beigās kņazs Kropotkins bijis Baltijas pagaidu ģenerālgubernatora rīcībā, izpildījis īpašo uzdevumu ierēdņa un lietveža pienākumus ģenerālgubernatora pārvaldē, pie tam nav atstājis novārtā arī savus tiešos zemnieku lietu komisāra pienākumus.

Viņam kā vietējo valodu pratējam ir pienākums pieņemt un izskaidroties ar apmeklētājiem, kuri prot runāt tikai latviski, bez tam viņš vada lietvedību jautājumā par karaspēka attiecībām un sakariem ar vietējiem iedzīvotājiem, revolucionārās kustības statistiku, kā arī piedalās daudzu jautājumu atrisināšanā likumdošanas kārtībā sapulcēs pie ģenerālgubernatora, kā par patronātu un baznīcas klausībām, pagasta pārvalžu lietvedību, bezzemnieku sadzīvi, ceļu uzturēšanas klausībām, par pilsētas pašvaldības izveidošanu Rīgas jūrmalā utt.

Minētais ierēdnis strādā ar neparastu uzcītību, izceļas ar taktu un priekšzīmīgu dzīves veidu, ar ko izpelnījies vispārēju cieņu.

Baltijas pagaidu ģenerālgubernatora kancelejas
pārvaldnieks slepenpadomnieks /bez paraksta/

Lietvedis /bez paraksta/

2. dokuments

*Ieteikuma vēstule iekšlietu ministram Pjotram Stolipinam⁵ par
N. Kropotkina apbalvošanu ar Sv. Vladimira ordeni
LVVA, 6989-1-19, 65. lp., 65. lp. o. p.*

Iekšlietu ministram

1907. gada 24. aprīli

Nr. 3355

Rīgas apriņķa Pabažu, Pemperu un Ārciema kroņa muižās 1905. un 1906. gadā notika zemes ierīcības darbi. Šie darbi sa-
krita ar revolucionārās kustības izvēršanos Vidzemes guberņā,
kam pateicoties zemnieki, aģitatoru uzskūditī, atteicās piedalīties
zemes ierīcības darbos un uzstājīgi pretojās vietējo varas orgānu
prasībām.

Rīgas apriņķa 1. iecirkņa zemnieku lietu komisārs pie Baltijas
ģenerālgubernatora kancelejas, imperatora galma ceremonijmeistars
kolēģijas asesors kņazs Kropotkins, būdams piekomandēts, lai sadar-
botos ar Zemes ierīcības un zemkopības galvenās pārvaldes ierēd-
ņiem, ar savu ietekmi un autoritāti pārliecināja vietējos zemniekus
par valdības noteikto pasākumu lietderību un tikai ar saprātīgiem
pierādījumiem, nelietojot nekādus citus līdzekļus, panāca nepakļā-
vīgo pilnīgu paklausību priekšniecības norādījumiem, kā rezultātā
minētie darbi pašlaik sekmīgi pabeigti, kas pilnībā atbilst kā zem-
nieku, tā valsts interesēm.

Kņazs Kropotkins revolucionārās kustības laikā Vidzemes gu-
berņā 1905. gadā daudz darījis, lai nomierinātu vietējos iedzīvotājus.
Apbraukādams pagastus, viņš ar savu personīgo piemēru, baudot
vispārēju cieņu un mīlestību, sasniedzis to, ka nevienā no pagastiem
viņa komisāra iecirknī amatpersonas savus pienākumus labprātīgi
neatstāja un tikai atsevišķās vietās revolucionāri to piespieda ar varu.
1905. gada decembra beigās un 1906. gada janvārī viņam izdevās līdz
karaspēka ienākšanai piespiest nelikumīgi ievēlētās revolucionārās
komitejas atteikties no patvarīgās valdīšanas un atjaunot likumīgos
pagastu varas orgānus.

Pēc Sv. Vladimira ordeņa nolikuma tāda veida nopelni var tikt
apbalvoti ar ordeņa ceturto pakāpi. (Ordeņa nolikuma 394. panta
2. punkts).

Šajā sakarā, iesniedzot pēc noteiktās kārtības apbalvojamo sarakstu, lūdzu Jūsu Augstību piešķirt kolēģijas asesoram kņazam Kropotkinam Sv. Vladimira ordeņa ceturto pakāpi.

Baltijas ģenerālgubernatora v. i., imperatora galma
jēgermeistars /bez paraksta/

Kancelejas pārvaldnieks /bez paraksta/

3. dokuments

*Krievijas iekšlietu ministra Pjotra Stolipina vēstule Baltijas pagaidu
ģenerālgubernatoram baronam Aleksandram Melleram-Zakomeļskim
1907. gada 4. jūlijā
LVVA, 6989-1-19, 69. lp.*

Iekšlietu ministrs

Konfidenciāli

Cienītais kungs, baron Aleksandr Nikolajevič!

Par Rīgas apriņķa zemnieku lietu komisāru, imperatora galma ceremonijmeistaru kolēģijas asesoru kņazu Kropotkinu man ir ziņas kā par labi audzinātu cilvēku, bet attiecībā uz viņa dienesta īpašībām līdz manīm ir nonākušas visai pretrunīgas atsauksmes, un tāpēc es varu piekrist viņa iecelšanai par Kurzemes guberņas vicegubernatoru tikai ar Jūsu Augstās ekselences personīgu galvojumu.

Uzskatu par savu pienākumu Jums, cienītais kungs, sakarā ar Jūsu vēstuli š. g. 27. jūnijā Nr. 4764 to paziņot un pazemīgi lūdzu informēt mani par turpmāko.

Pieņemiet manus cieņas un padevības apliecinājumus.

P. Stolipins

Nr. 241

1907. gada 4. jūlijā

Viņa Augstajai ekselencei
baronam

A. N. Melleram-Zakomeļskim
Rīgā

Tieši rokās

Baltijas pagaidu
ģenerālgubernatora zīmogs

1907. gada 7. jūlijs
Ienākošais Nr. 4202

4. dokuments

Krievijas iekšlietu ministra biedra pienākumu izpildītāja Morozova vēstule Baltijas pagaidu ģenerālgubernatoram baronam Aleksandram Melleram-Zakomeļskim 1907. gada 6. augustā par N. Kropotkina iecelšanu Kurzemes vicegubernatora vietas izpildītāja amatā
LVVA, 6989-1-19, 76. lp.

Iekšlietu ministra biedra
pienākumu izpildītājs

/Zīmogs/
Baltijas pagaidu
ģenerālgubernators
Saņemts
1907. gada 6. augustā
Ienākošais Nr. 4764

Cienītais kungs, baron Aleksandr Nikolajevič!

Uzskatu par savu pienākumu Jūsu Augstajai ekselencei paziņot, ka Rīgas apriņķa zemnieku lietu komisārs, imperatora galma ceremonijmeistars kolēģijas asesors kņazs Kropotkins pēc imperatora pavēles par civilo resoru 1907. gada 27. jūlijā Nr. 52 iecelts par Kurzemes vicegubernatora vietas izpildītāju, atstājot viņam galma ceremonijmeistara amatu.

Pazemīgi lūdzu, Jūsu Augstā ekselence, pieņemt manus cieņas un pilnīgas padevības apliecinājumus.

Nr. 17706
1907. gada 4. augustā
Viņa Augstajai ekselencei
baronam
A. N. Melleram-Zakomeļskim
Rīga

Morozovs

5. dokuments

Iekšlietu ministrijas Zemes ierīcības un zemkopības pārvaldes priekšnieka Aleksandra Krivošeina⁶ vēstule Baltijas pagaidu ģenerālgubernatoram baronam Aleksandram Melleram-Zakomeļskim 1908. gada 27. septembrī par atteikumu virzīt N. Kropotkinu Baltijas zemkopības un valsts īpašuma pārvaldes priekšnieka amatam
LVVA, 6989-1-19, 82. lp. o. p.

/Iekšlietu ministrijas/

Zemes ierīcības un zemkopības pārvaldes
priekšnieks

/Zimogs/

Baltijas pagaidu
ģenerālgubernatora
kanceleja

Saņemts 1908. gada 27. septembrī
Nr. 5489

Cienītais kungs,
baron Aleksandr Nikolajevič!

Šī gada 23. maija un 25. augusta vēstulēs Nr. 3020 un 5573 Jūsu Augstā ekselence norādīja uz Kurzemes vicegubernatoru kņazu Kropotkinu kā uz vēlamu kandidātu Baltijas zemkopības un valsts īpašuma pārvaldes priekšnieka amatam.

Jūsu Augstajai ekselencei ir zināms, ka es vienmēr esmu gatavs iet pretī Jūsu vēlmēm un sekmēt to izpildi. Bet šajā gadījumā es uzskatu par nepieciešamu izvēlēties man personīgi pazīstamo [Kostromas guberņas] Kinišemskas apriņķa muižniecības maršalu un apriņķa zemstes valdes priekšsēdētāju Viņa Augstības galma kambarkungu A. A. Kulomzinu.

Esmu pārliecināts, ka manis izvēlētā persona pilnībā atbildīs savam uzdevumam, par ko arī Jūs vistuvākajā nākotnē pārliecināties.

Padevīgi lūdzu Jūsu Augsto ekselenci pieņemt manu dziļas cieņas un patiesas padevības apliecinājumu.

A. Krivošeins

6. dokuments

*Baltijas pagaidu ģenerālgubernatora kancelejā sastādīta dienesta lapa sakarā ar N. Kropotkina iespējamām izmaiņām dienestā
LVVA, 6989-1-19, 54. lp. o. p.-58. lp. o. p.*

Kopija

Dienesta lapa

Baltijas pagaidu ģenerālgubernatora rīcībā esošais un viņa īpašo uzdevumu ierēdņa pienākumus izpildošais Vidzemes guberņas Rīgas apriņķa 1. iecirkņa zemnieku lietu komisārs, Rīgas-Valmieras tiesas apgabala goda miertiesnesis, Viņa imperatoriskās augstības galma ceremonijmeistars kolēģijas asesors kņazs Nikolajs Kropotkins.

Sastādīts 1907. gada janvārī

Baltijas pagaidu ģenerālgubernatora kancelejas pārvaldnieks
/bez paraksta/

Lietvedis /bez paraksta/

[Dokuments tālāk ir sastādīts tabulas veidā. Tabulas ailes nosaukums ir dots slīprakstā.]

Dienesta pakāpe, vārds, tēvavārds, uzvārds, ieņemamais amats, vecums, ticība, atzinības zīmes un saņemtais atalgojums.

Baltijas pagaidu ģenerālgubernatora rīcībā esošais un viņa īpašo uzdevumu ierēdņa pienākumus izpildošais Vidzemes guberņas Rīgas apriņķa 1. iecirkņa zemnieku lietu komisārs, Rīgas-Valmieras tiesas apgabala goda miertiesnesis, Viņa imperatoriskās augstības galma ceremonijmeistars kolēģijas asesors kņazs Nikolajs Kropotkins dzimis 1872. gada 6. jūnijā, pareizticīgais. Viņam ir imperatora Aleksandra III valdīšanas piemiņas medaļa un Svētās kronēšanas 1896. gada 14. maijā piemiņas medaļa, Sarkanā Krusta 1904.–1905. gada japāņu kara piemiņas medaļa, Buhāras Zelta Zvaigznes 2. pakāpes ordenis, tumšā bronzas medaļa par darbību vispārējā tautas skaitīšanā 1897. gadā un Sarkanā Krusta zīme. Atalgojumu saņem 2000 rubļus gadā bez sadalījuma sīkākās daļās.

No kādas kārtas cēlies. [Nav atbildes]

Vai ir zemes īpašums. Viņam pašam vai vecākiem – dzimtas muiža. Iegūta.

Sievai, ja precējies. Dzimtas īpašums. Iegūts.

Nav.

Kur guvis audzināšanu un vai beidzis pilnu mācību kursu kādā mācību iestādē; kad stājies dienestā, kādā dienesta pakāpē, kādā amatā, kur dienējis, vai nav ar kādu īpašu darbību izcēlies dienesta laikā, vai nav ticis par kaut ko īpaši apbalvots bez dienesta pakāpes.

Ticis audzināts Viņa imperatoriskās augstības Pāžu korpusā⁷ un no turienes izstājies sakarā ar pārcelšanu 7. klasē, par ko viņam 1890. gada 9. augustā ir tikusi izdota apliecība Nr. 708.

Ar 1. gvardes kavalērijas divīzijas pavēli Nr. 148 1890. gada 15. augustā ticis ieskaitīts kā ierindnieks dienestā leibgvardes jātnieku pulkā ar 1. šķiras brīvprātīgā tiesībām.

Apakšvirsnieks.

Nokārtojais rezerves praporščika pakāpes eksāmenu.

Ticis atvaļināts armijas rezervē.

Ar Visaugstākā pavēli militārajā resorā iecelts par praporščiku armijas kavalērijas rezervē.

Ar Valsts zirgaudzēšanas galvenās pārvaldes pavēli Nr. 17, kas izdota 1892. gada 22. oktobrī, sakarā ar viņa lūgumu ticis iecelts par šīs pārvaldes korespondentu Sirdarjas apgabalā.

Ar Visaugstākā pavēli imperatora galma ministrijai 1894. gada 17. aprīlī Nr. 5 ticis iecelts par Viņa imperatoriskās augstības kambarjunkuru.

Ticis apbalvots ar sudraba piemiņas medaļu sakarā ar imperatora Aleksandra III bojāeju.

Ticis apbalvots ar sudraba piemiņas medaļu sakarā ar imperatora Nikolaja II svēto kronēšanu.

Viņa gaišība Buhāras emīrs apbalvojis ar 2. pakāpes Buhāras Zelta Zvaigznes ordeni, kura pieņemšana un nēsāšana notikusi ar Visaugstākā atļauju.

Ticis apbalvots par darbu pirmajā vispārējā tautas skaitīšanā 1897. gadā ar Visaugstākā apstiprinātu tumšo bronzas medaļu, kura ir jānēsā ar lenti valsts krāsās pie krūtīm.

Ar Visaugstākā pavēli civilajam resoram 1897. gada 27. oktobrī Nr. 75 ticis iecelts par Rīgas–Valmieras tiesas apgabala goda miertiesnesi uz trim gadiem, sākot ar 1896. gada 1. decembri, atstājot amatā galmā.

Ar Visaugstākā pavēli civilajam resoram 1899. gada 2. aprīlī Nr. 19 ticis iecelts par Rīgas–Valmieras tiesas apgabala goda miertiesnesi uz trim gadiem, sākot ar 1899. gada 1. decembri, atstājot amatā galmā.

Ar Visaugstākā pavēli Valdošajam senātam 1901. gada 1. janvārī visžēlīgi iecelts par Viņa imperatoriskās augstības galma ceremonijmeistaru.

Ar Visaugstākā pavēli civilajam resoram 1902. gada 6. aprīlī Nr. 21 ticis iecelts par Rīgas–Valmieras tiesas apgabala goda miertiesnesi uz trim gadiem, sākot ar 1901. gada 1. decembri, atstājot amatā galmā.

Ar Iekšlietu ministrijas pavēli 1903. gada 25. jūnijā Nr. 20 sakarā ar viņa lūgumu ministrijai, saglabājot ieņemamo amatu un pakāpi galmā, komandēts Vidzemes gubernatora rīcībā.

Izpildījis Rīgas–Valmieras tiesas apgabala 13. iecirkņa miertiesneša amatu no 1903. gada 2. decembra līdz 1904. gada 20. jūlijam.

Ar Iekšlietu ministrijas rīkojumu 1904. gada 21. aprīlī ticis norīkots par Rīgas apriņķa 1. iecirkņa zemnieku lietu komisāra pienākumu pagaidu izpildītāju.

Ar Visaugstākā pavēli civilajam resoram 1905. gada 13. maijā Nr. 32 ticis iecelts par Rīgas–Valmieras tiesas apgabala goda miertiesnesi uz trim gadiem, sākot ar 1904. gada 1. decembri, atstājot amatā galmā.

Ar Visaugstākā pavēli Tieslietu ministrijai 1905. gada 13. maijā Nr. 32 sakarā ar izdienu iecelts par kolēģijas reģistratoru, ievērojot vecākuma kārtību.

Ģenerālgubernators ir uzlicis par pienākumu sastādīt izziņas un izmeklēt lūgumus.

Ar Visaugstākā pavēli civilajam resoram 1906. gada 10. jūnijā Nr. 45 iecelts kolēģijas sekretāra kārtā, ievērojot vecākuma kārtību.

Ar ģenerālgubernatora rīkojumu komandēts uz viņa kanceleju, lai vadītu lietvedību rīkojumu daļā un sastādītu izziņas ģenerālgubernatora sanāksmēm.

Tajā pašā laikā turpinājis izpildīt zemnieku lietu komisāra un goda miertiesneša amatus.

Ar Krievijas Sarkanā Krusta biedrības lēmumu 1906. gada 8. maijā apbalvots ar Sarkanā Krusta 1904.–1905. gada japāņu kara piemiņas medaļu.

Ar Krievijas Sarkanā Krusta biedrības Visaugstākās patrone-ses imperatores Marijas Fjodorovnas aizbildniecību pēc biedrības galvenās pārvaldes lēmuma 1906. gada 26. oktobrī ieguvis tiesības nēsāt 1899. gada 24. jūnijā Visaugstākā apstiprināto Sarkanā Krusta zīmi.

Ar Visaugstākā pavēli civilajam resoram 1906. gada 1. decembrī Nr. 88 ticis iecelts kolēģijas asesora kārtā, ievērojot vecākuma kārtību.

Gadi [nav ierakstu]

Mēneši un datumi [nav ierakstu]

Vai piedalījies ofensīvās pret ienaidnieku, vai pašās kaujās un kad.
Nav piedalījies.

Vai ir sodīts, vai bijuši sodi, kas saistīti ar ierobežojumiem dienestā, kad un par ko tieši, tiesas spriedumi vai disciplinārsodi; vai nav bijušas aizdomas par kāda nozieguma izdarīšanu, kas saistīts ar šāda veida ierobežojumiem, kādas tiesas tiesvedībā un par ko.

Nav bijis.

Vai ir bijis atvaļinājums, kad un uz cik ilgu laiku, vai ieradies atpakaļ laikā un, ja to pārkāpis, tad kad ieradies un vai tam bijis iemesls, vai kavējuma iemesls atzīts par vērā ņemamu.

1903. gadā bijis ārzemēs uz 2 mēnešiem no 20. jūlija.

Vai bijis atvaļināts ar apbalvojumu vai bez tā, kad un ar kādu, no kāda laika.

Nav bijis.

Nav precējies vai ir precējies, ar ko, vai ir bērni, kādi, gads, mēnesis un diena, kad noslēgta laulība, sievas un bērnu dzimšanas dienas, kur atrodas bērni, bērnu un sievas ticība.

Ir precējies pirmajā laulībā ar Viņas imperatoriskās augstības freilieni jaunavu Mariju Šarloti Sofiju Oto meitu fon Rihteri, dzimušu 1872. gada 14. jūnijā, laulībā stājies 1893. gada 25. jūlijā. Ir dēls Dmitrijs, dzimis 1895. gada 11. septembrī; meitas: Elizabete, dzimusi 1897. gada 7. jūlijā, Olga, dzimusi 1899. gada 6. augustā, un Marija,

dzimusi 1900. gada 13. jūlijā, un dēls Georgs, dzimis 1903. gada 11. martā.

Sieva ir luterticīgā, bērni pareizticīgie un atrodas pie viņa.

Baltijas ģenerālgubernatora kancelejas pārvaldnieks
/bez paraksta/

Lietvedis /bez paraksta/

7. dokuments

*N. Kropotkina biogrāfijas dati sakarā ar viņa izvirzīšanu apbalvošanai ar Sv. Vladimira ordeni
LVVA, 6989–1–19, 66. lp. o. p. atvērums*

[Dokuments ir sastādīts tabulas veidā. Tabulas ailes nosaukums ir dots slīprakstā.]

Personu saraksts, kuras 1907. gadā Baltijas pagaidu ģenerālgubernatūrā ierosinātas apbalvot ar Sv. Vladimira ordeņa 4. pakāpi

Personas ieņemamais amats, pakāpe, vārds, tēvavārds un uzvārds.

Baltijas pagaidu ģenerālgubernatora rīcībā esošais un viņa īpašo uzdevumu ierēdņa pienākumus izpildošais Vidzemes guberņas Rīgas apriņķa 1. iecirkņa zemnieku lietu komisārs, Rīgas–Valmieras tiesas apgabala goda miertiesnesis, Viņa imperatoriskās augstības galma ceremonijmeistars kolēģijas asesors kņazs Nikolajs Kropotkins.

No kura laika ir pirmajā virsnieka pakāpē, kāda ir tagadējā pakāpe un ieņemamais amats.

Pirmajā pakāpē no 1894. gada 22. oktobra.

Pašreizējā pakāpē no 1907. gada 22. oktobra.

Goda miertiesnesis no 1897. gada 27. oktobra.

Ceremonijmeistara amatā no 1901. gada 1. janvāra, komisāra – no 1904. gada 21. aprīļa.

Kādus ordeņus ir saņēmis, par kādiem sasniegumiem, kad saņēmis.

Nav saņemti.

Vai nav saņēmis kādu apbalvojumu par to, par ko pienākas ordenis.

Nav saņēmis.

Vai ir sodīts, bijis tiesas izmeklēšanā, ja bijis, tad par ko, kad tiesāts, kā lieta beigusies.

Nav bijis.

Cik ilgi bijis atvaļinājumā, vai bijis atvaļināts vai vispār aizgājis no dienesta.

Atvaļinājumā bijis 1903. gadā ārzemēs uz 2 mēnešiem.

Par ko ierosināts apbalvot.

Kolēģijas asesors kņazs Kropotkins, kurš ir imperatora galma ceremonijmeistara amatā, būdams komandēts, lai sadarbotos ar Zemes ierīcības un zemkopības galvenās pārvaldes ierēdņiem lietā par Rīgas apriņķa Pabažu, Ārciema un Pemperu kroņa muižu zemnieku zemes ierīcību, ir krietni veicinājis zemes ierīcības darbu sekmīgu norisi.

Kā vietējais zemnieku lietu komisārs kņazs Kropotkins ir piedalījies šajā darbā; ar savu ietekmi un autoritāti pārliecinājis vietējos zemniekus par valdības pieņemto mēru lietderību. Neskatoties uz to, ka no zemnieku puses ir vairākkārt izteikta neuzticība un bijusi pret-darbība, lietojot tikai saprātīgu pārliecināšanu, neizmantojot nekādus citus līdzekļus, viņš nepakļāvīgos padarījis pilnīgi padevīgus valdības lēmumiem.

Īpaša kņaza Kropotkina palīdzība tikusi izrādīta, sasaucot Pabažu kroņa pagasta zemnieku sapulces. 1906. gada 13. janvārī, kad revolucionārā kustība bija aptvērusi visu Vidzemes guberņas dienvidu daļu un daudzos kaimiņu pagastos darbojās tā sauktās pagastu revolucionārās komitejas, kņazs Kropotkins pēc īstenā valsts padomnieka Razumova aicinājuma sasauca daudzas sapulces un, neskatoties uz to, ka apriņķa pārvaldes amatpersonām bija bīstami izpildīt savus dienesta pienākumus, ieradās Pabažu pagastā, tādā veidā izpildot viņam uzliktos pienākumus, kas bija saistīti ar dzīvības briesmām, vadīja sapulces pēc Zemes ierīcības un zemkopības pārvaldes uzstādījumiem, pie kam visas nepieciešamās prasības tika pilnībā pieņemtas.

Īpašu palīdzību viņš sniedza 1905. gada 13. oktobrī un 1906. gada 26. februārī, kad tika sasauktas vispārējas Pabažu kroņa pagasta zemnieku sapulces.

Tādā veidā, pateicoties kņaza Kropotkina darbībai, kroņa muižu zemnieku sadzīvi Rīgas apriņķa zemnieku lietu komisāra 1. iecirknī var uzskatīt par nokārtotu lietu, turklāt tas noticis bez visādiem sarežģījumiem, neskatoties uz to, ka visā guberņā valdīja nekārtības un nemieri.

Baltijas pagaidu ģenerālgubernatora pienākumu izpildītājs
/bez paraksta/

Imperatora galma jēgermeistars

Kancelejas pārvaldnieks /bez paraksta/
/Dokuments bez datuma/

PIEZĪMES

- ¹ Plašāk par to sk. grāmatā “Kņazi Kropotkini un Sigulda”, ko 2011. gadā izdevusi Siguldas novada dome; N. Kropotkina portrets no šīs grāmatas.
- ² Grigorijs Goldenbergs (1855–1880) – dzimis Berdičevā, revolucionārās kustības dalībnieks no 1879. gada, darbojies organizācijā “Zemļa i voļa”, piedalījies atentāta pret Aleksandru II organizēšanā un citās operācijās. 1879. gada novembrī ticis sūtīts no Maskavas uz Odesu pēc dinamīta un atpakaļceļā apcietināts. 1880. gada februārī un martā sācis dot atklātas liecības, lai parādītu valdībai teroristu īstos mērķus un kadrus, lai tā pārlicinātos, cik tie ir cēli, un pārstātu vajāt partiju. Devis liecības pavisam par 143 partijas biedriem. Sapratis nodarīto, 1880. gada 15. jūlijā pakāries kamerā.
- ³ Pjotrs Kropotkins (1842–1921) – dzimis Maskavā, 1870. gadā beidzis Maskavas universitātes Fizikas un matemātikas fakultāti. Ievēlēts par Krievijas impērijas ģeogrāfu biedrības fizikas nodaļas sekretāru. Biedrības uzdevumā pētījis ledus šļūdoņus Somijā un Zviedrijā, Austrumsibīrijā. Uzrakstījis darbu “Materiāli Austrumsibīrijas ortogrāfijā”. Darbā “Pētījumi par leduslaikmetu” izvirzījis kontinentu apledošanas teoriju. 1872. gadā bijis Eiropā, kur iepazinies ar marksisma idejām, pēc atgriešanās pieslēgjis narodņikiem. 1874. gada 21. martā arestēts, ieslodzīts Petropavlovskas cietoksnī. Pēc 2 gadiem ievietots hospitālī, no tā izbēdzis. Dzīvojis Šveicē, Francijā, Lielbritānijā, organizējis un vadījis starptautisko anarhistu kustību. Izstrādājis anarhisma kustības teorētisko pamatu. Pēc Oktobra apvērsuma atgriezies Krievijā, kur miris.
- ⁴ Aleksandrs Mellers-Zakomejskis (1844–1928) – Krievijas impērijas militārs darbinieks, ģenerālmajors. Piedalījies poļu sacelšanās apspiešanā 1863. gadā, Hivas karagājienā 1873. gadā un Fergānas pakļaušanā. Krievu-turku kara dalībnieks 1877.–1878. gadā. No 1883. gada ģenerālmajors. 1904.–1906. gadā komandējis VII armijas korpusu, 1906.–1909. gadā ko-

- mandējis V armijas korpusu. 1905. gada novembrī vadījis Sevastopoles sacelšanās apspiešanu, decembrī nosūtīts uz Sibīriju un Aizbaikāla dzelzceļu, lai ievestu kārtību. No 1906. gada oktobra līdz 1909. gada jūlijam Baltijas ģenerālgubernators, realizējis 1905. gada revolūcijas dalībnieku vajāšanu un represijas. 1917. gadā pēc Februāra revolūcijas atbrīvots no dienesta. 1918. gadā emigrējis uz Franciju. Miris Nicā.
- ⁵ Pjotrs Stolipins (1862–1911) – Krievijas impērijas valsts darbinieks. Grodņas un Saratovas gubernators. Saņēmis cara Nikolaja II personīgu pateicību par 1905. gada zemnieku kustības apspiešanu Saratovas guberņā. 1906. gada 26. aprīlī iecelts par iekšlietu ministru un 8. jūlijā par Ministru padomes priekšsēdētāju. 1911. gada 1. septembrī Kijevā piedalījies svinīgā pasākumā sakarā ar dzimtbūšanas atcelšanas 50 gadadienu un cara – atbrīvotāja Aleksandra II pieminēkļa atklāšanu, ticis nāvīgi ievainots atentātā, ko veicis Dmitrijs Bogrovs, un 5. septembrī miris.
- ⁶ Aleksandrs Krivošeins (1857–1921) – dzimis Varšavā, beidzis Pēterburgas universitāti, no 1896. gada strādājis Iekšlietu ministrijas Pārceļošanas pārvaldē. P. Stolipina agrārās reformas atbalstītājs un īstenotājs. Zemes ierīcības un zemkopības pārvaldes priekšnieka biedrs (1905–1907), priekšnieks (1908–1915). Valsts padomes loceklis no 1906. gada. Pēc 1907. gada Februāra revolūcijas viens no Morozova manufaktūras direktoriem. Pilsoņu kara laikā piedalījies balto kustības organizēšanā, 1920. gadā ģenerāļa Vranģeļa valdības vadītājs. Miris Berlīnē 1921. gadā.
- ⁷ Pāžu korpuss (1802–1917) – elitāra mācību iestāde Krievijas impērijā, kas deva militāro izglītību aristokrātijas atvasēm.

Dokumentus no krievu valodas tulkojusi,
publicēšanai sagatavojusi un komentējusi
Līga Lapa